

Motion

1984/85:421

Lars Werner m. fl.

Ökat stöd till Etiopien

Svältkatastrofen i Etiopien har de senaste månaderna upprört opinionen i Sverige och västvärlden i övrigt. Gensvaret har inte heller låtit vänta på sig. Mycket stora insatser har gjorts av skilda organisationer och enskilda och Etiopien har varit förstasidesnytt i många tidningar och huvudnyhet i andra massmedia vid flera tillfällen.

Analys och bedömningar av orsakerna till svälten i landet har inte heller saknats. I allmänhet har de varit kritiska mot regeringen, vars politik med inriktning på militär upprustning och fortsatt strid med oppositionella grupperingar i Eritrea och Tigré, sagts vara en av huvudorsakerna till katastrofen. De som gjort dessa analyser har också anklagat den etiopiska regeringen för att inte ha uppmärksammat problemet i tid och för att ha försökt mörklägga svältens omfattning. När den internationella hjälpen kommit i gång har kritiken fullföljts med att regeringen försvårat distributionen till områden som behärskats av motståndsrörelser som EPLF och andra. Låtit delar av hjälpen gå till armén eller överlämnat den till svarta marknader. Förflyttningen av svältande från de drabbade områdena i norr till mera gynnade platser i söder har också kritiserats. Också det har betecknats som ett led i kampen mot oppositionen, ett försök att tömma dess områden på människor och därmed försvaga dess bas.

Allt detta är mycket allvarliga anklagelser och bör ses som ett led i den kampanj som drivits, av mot Etiopien fientliga krafter, alltsedan revolutionen 1974. Mönstret är välkänt och påminner mycket om det som Kuba utsattes för efter sin revolution 1959. Båda staterna har valt en socialistisk väg för att övervinna underutveckling och oberoende av de stora industrinationerna i väst och deras transnationella bolag.

Nationaliseringar har genomförts, utlandsinvesteringar satts under kontroll och de stora bolagens rörelsefrihet begränsats. Detta har naturligtvis inte accepterats och därav har den kampanj följt som vi sett öka i styrka under den nu pågående svältkatastrofen.

Men det är ett faktum att den etiopiska regeringen för snart två år sedan slog larm om situationen. De normala regnen hade då uteblivit flera år i följd. En detaljerad förteckning över drabbade områden och den mängd människor som hotades av svält sändes ut till världens regeringar. Det är också ett faktum att USA, England och andra ledande nationer i väst negligerade detta rop på hjälp från Etiopien. Man förutsåg cyniskt svältkatastrofen och hoppades att den skulle bidra till den etiopiska regeringens fall. Precis som kejsardömet fall år 1974 efter svälten 1972. Men när svältens offer visades

upp på alla televisionsskärmar i västvärlden på hösten 1984 var det inte längre möjligt att sitta överksam. Nu talar alla om att hjälpa det etiopiska folket, men söker förklaringen till svälten genom att angripa den etiopiska regeringen.

Den kan säkert också med fog kritiseras för en felaktig politik i många sammanhang, för brott mot mänskliga rättigheter och för en oböjlig attityd visavi oppositionen i flera provinser. Men det är också ett faktum att stora reformer som varit till nytta för folkets stora flertal genomförts under de tio år som gått sedan kejsarregimen störtades. Under den tiden har regeringen haft att kämpa emot anfall från Somalia och den inre splittringen och motstånd som redan nämnts och som i vissa fall underblåsts av krafter som gärna skulle se en återgång till de förhållanden som rådde före 1974.

Det har påståtts att Etiopien mer eller mindre skulle vara en satellit till Sovjetunionen. Det är tiktigt att den militära uppbyggnaden och vapenleveranserna till största delen genomförts med stöd av Sovjet och andra stater i Östeuropa. Men de som kritiserar dessa förhållanden bör då också ange vilka alternativ som stått den etiopiska regeringen till buds. Skulle kanske USA ha understött de omvälvningar som skett i Etiopien och som varit i direkt strid med USA:s intressen?

Vänsterpartiet kommunisterna instämmer i det omdöme som den svenska regeringen ger av Etiopien i budgetpropositionens utrikesbilaga: "Statsledningens politik har kännetecknats som en balansgång mellan öst och väst, avseende politiskt respektive ekonomiskt inflytande."

Det är viktigt att Sverige bidrar till att Etiopien kan fortsätta denna balansgång och inte förlorar sin självständighet genom att slutgiltigt inlemmas i det ena eller andra stormaktsblocket.

Den socialdemokratiska regeringen har efter 1982 återgått till den politik visavi Etiopien som gällde före 1976. Under de borgerliga regeringarna märktes en tydlig återhållsamhet med frysning av biståndet under flera år som tydligaste markering. Den ökning av biståndet som nu sker är nödvändig och välkommen och det är tillfredsställande att de svenska insatserna inriktas på långsiktiga åtgärder för att motverka markförstöring, öka den inhemska livsmedelsproduktionen och stödja de ambitiösa skogsplanteringsprogram som pågår. Utöver detta kommer fortsatt katastrofbistånd att vara nödvändigt under lång tid och här har Sverige redan gjort en insats.

Men utöver dessa ekonomiska stödåtgärder behöver Etiopien politisk och opinionsmässig hjälp. Vänsterpartiet kommunisterna har i motioner de senaste åren pläderat för ett utökat samarbete mellan Sverige och Etiopien på alla plan t. ex. inom handel och kultur. De gamla och goda förbindelserna, som är unika i dessa sammanhang, mellan de båda länderna gör att Sverige kan spela en särskild roll i ett sådant samarbete. Detta är så mycket viktigare i dagsläget med de angrepp som nu pågår mot Etiopien i både svenska och internationella massmedia. Som det sägs i budgetpropositionen är Sverige ett av Etiopiens fönster mot väst och det bör öppnas än mera.

En viktig uppgift för Sverige och den svenska regeringen bör vara att sprida korrekt, och så långt möjligt objektiv, information om förhållandena i Etiopien under den pågående svältkatastrofen. De påståenden om katastrofens orsaker, beskyllningarna om att distributionen av hjälpen försvåras eller snedvrids och andra anklagelser mot den etiopiska regeringen i dessa sammanhang bör tillbakavisas, om Sveriges regering har fakta som bevisar motsatsen. Omvänt bör missgrepp från den etiopiska regeringens sida ges publicitet. Utrikesminister Bodström har två gånger under de senaste två åren, 1983 och 1984, i frågesvar i riksdagen intygat att användningen och distributionen av biståndet i Etiopien sker på ett bra sätt och att den svenska regeringen inte har någon information om att Etiopiens regering avsiktligt skulle förhindra hjälpinsatser. Men de här ovan anförda uppgifterna i svenska massmedia ger en annan bild. Det är önskvärt att en motbild också får spridning.

Det inbördeskrig som pågår i provinserna Eritrea och Tigré har redan nämnts. Motståndsrörelserna där har uppenbarligen en bas bland befolkningen och åtnjuter dess stöd. Ett eld upphör-avtal följt av en vapenvila och förhandlingar mellan parterna skulle vara det viktigaste och snabbaste medlet att övervinna alla andra svårigheter. Kriget är i sig självt en katastrof som förvärrar svälten och förhindrar långsiktiga lösningar. Sverige borde kunna spela en roll som medlare i konflikten eftersom det finns kontakter med båda sidor. Ett erbjudande om medling kan bli avvisat med hänvisning till att konflikten är en intern, etiopisk angelägenhet och att framstöten därför betraktas som en inblandning i inre förhållanden. Detta borde dock inte få vara avgörande för att hindra ett försök, med tanke på katastrofsituationen i området och de vänskapliga relationerna mellan Sverige och Etiopien.

Med hänvisning till det anförda föreslås

1. att riksdagen uttalar sig för ett ökat samarbete och utbyte mellan Sverige och Etiopien inom alla områden,
2. att riksdagen hos regeringen begär en redogörelse för det nuvarande läget i Etiopien med speciell inriktning på distributionen och användningen av svenskt och annat internationellt bistånd,
3. att riksdagen hos regeringen hemställer om att undersöka möjligheterna för en svensk medling i den pågående inbördeskonflikten.

Stockholm den 15 januari 1985

LARS WERNER (vpk)

BERTIL MÅBRINK (vpk)

C.-H. HERMANSSON (vpk)

JÖRN SVENSSON (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

EVA HJELMSTRÖM (vpk)

OSWALD SÖDERQVIST (vpk)